

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СХОДОЗНАВСТВА ІМ. А. Ю. КРИМСЬКОГО

Ганна Вертієнко

Іконографія скіфської Есхатології

Нанна VERTIENKO

Iconography of Scythian Eschatology

Київ – 2015

ББК 85.143 4Ук
УДК 75(477)
В35

*Друкується за рішенням Ученої ради Інституту сходознавства
ім. А. Ю. Кримського НАН України (протокол № 6 від 29.10.2015 р.)*

Відповідальний редактор:

Отрощенко В. В. – доктор історичних наук, професор (завідувач Відділом археології енеоліту – бронзової доби Інституту археології НАН України, м. Київ)

Рецензенти:

Ставнюк В. В. – доктор історичних наук, професор (завідувач кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Київського Національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ)

Яценко С. О. – доктор історичних наук, професор (професор кафедри історії та теорії культури Російського державного гуманітарного університету, м. Москва)

Колесніков А. І. – доктор історичних наук (провідний науковий співробітник Відділу Близького та Середнього Сходу Інституту східних рукописів РАН, м. Санкт-Петербург)

Вертієнко Г. В.

В35 Іконографія скіфської есхатології / Ганна Вертієнко. – К. : Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, Видавець Олег Філюк, 2015. – 224 с.

ISBN 978-617-7122-82-0

У монографії відтворено ідеологічну модель скіфського танатологічного міфу, що відповідає загальноіранському. З'ясовано природу базової міфологічної моделі Інобуття та есхатологічних уявлень щодо посмертної долі у світоглядній системі іраномовних номадів. На підставі здобутих результатів подано нову семантичну інтерпретацію низки витворів «елліно-скіфської» торевтики IV ст. до н. е., зокрема сахнівської пластини, пекторалі з Товстої Могили та інших.

Розраховано на істориків-сходознавців, релігієзнавців, культурологів, археологів, аспірантів гуманітарних спеціальностей та всіх, хто цікавиться історією та релігією кочового населення Євразійського степу.

ББК 85.143 4Ук
УДК 75(477)

© Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, 2015

© Вертієнко Г. В., 2015

© Видавець Олег Філюк, 2015

ISBN 978-617-7122-82-0

ЗМІСТ

<i>Зміст</i>	3
<i>Contents</i>	4
<i>Передмова</i>	5
Розділ 1. Міф про появу смерті в іранській традиції	9
Розділ 2. Уявлення про «першу смерть» в ідеології іраномовних кочівників	23
Розділ 3. Міф про Колакся в есхатологічному контексті	49
Розділ 4. Семантика сахнівської пластини в історіографії	67
Розділ 5. Скіфський танатологічний міф (сахнівська пластина)	81
Розділ 6. «Напій безсмертя» та музичний інструмент як маркери Потойбіччя	97
Розділ 7. Скіфська іконографія у відтворенні есхатологічних уявлень	107
<i>Висновки</i>	151
<i>Додатки</i>	
1. <i>Екскурс:</i> Щорічне свято скіфів і ритуальний сон	153
2. Скіфські бляшки із зображенням богині із дзеркалом	163
3. Реконструкція скіфського танатологічного міфу	165
<i>Список скорочень</i>	167
<i>Бібліографія</i>	169
<i>Список ілюстрацій</i>	209
<i>Summary</i>	215

CONTENTS

<i>Contents</i>	4
<i>Introduction</i>	5
Chapter 1. The Origin of Death in the Iranian Tradition	9
Chapter 2. The Iranophone Nomads Idea of the «First Death»	23
Chapter 3. The Kolaxais's Myth in Eschatological Context	49
Chapter 4. The Sakhnivka Plate Semantics in Historiography	67
Chapter 5. The Scythian Thanatological Myth (Sakhnivka Plate)	81
Chapter 6. The «Drink of Immortality» and Musical Instrument as Markers of the Other World	97
Chapter 7. The Scythian Iconography in the Imaging of Eschatological Concepts	107
<i>Conclusion</i>	151
<i>Supplements</i>	
1. <i>Excursus:</i> Scythian Annual Festival and Ritual Sleep	153
2. Scythian Plaques with the Image of Goddess with Mirror	163
3. Reconstruction of the Scythian Thanatological Myth	165
<i>Abbreviations</i>	167
<i>Bibliography</i>	169
<i>List of Illustrations</i>	209
<i>Summary</i>	215